

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

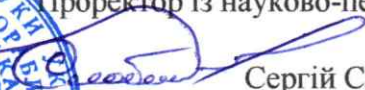
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ
ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної роботи

 Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ
PROGRAM OF THE PRE-DIPLOMA PRACTICE

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

тип дисципліни _____ обов'язкова _____

мова викладання _____ українська _____

Робоча програма переддипломної практики скерована на підготовку фахівців галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), освітньої програми «Середня освіта (Українська мова і література)».
« 6 » травня 2025 р. 12 с.

Розробник: Рускуліс Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри української мови, літератури та методики навчання

Проект робочої програми переддипломної практики узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант

Лілія Рускуліс

Проект робочої програми переддипломної практики розглянуто на засіданні кафедри української мови, літератури та методики навчання
Протокол № 5 від « 6 » травня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри

Лілія Рускуліс

Проект робочої програми переддипломної практики розглянуто Навчально-методичною комісією філологічного факультету
Протокол № 5 від « 13 » травня 2025 р.

Голова

Лілія Рускуліс

Проект робочої програми переддипломної практики погоджено з навчальним відділом
Начальник відділу

Андрій Лабарткава

Робочу програму переддипломної практики затверджено Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 5 від « 21 » травня 2025 р.

Голова НМР НУК

Сергій Слободян

© НУК, 2025

© Рускуліс Л. В., 2025

Анотація

Переддипломна практика уможлиблює перевірити рівень розвитку «наукового світогляду майбутнього фахівця, розширення обсягу його теоретичної підготовленості й наукової ерудиції, засвоєння методології й методів наукового дослідження; формування творчого мислення, індивідуальних здібностей студентів у розв'язанні теоретико-практичних проблем; сприяє заохоченню студентів до розв'язання наукових проблем, що мають важливе значення для науки й практики; розширенню світогляду в певному науковому напрямі; забезпечує надання студентам висококваліфікованої допомоги в оволодінні спеціальністю, досягнення високого рівня професіоналізму; прогнозування наукової діяльності й передбачення поступового переходу студентів від початкових рівнів і форм пізнання до більш складних.

Ключові слова: кваліфікаційна робота, науковий текст, академічна доброчесність, література, джерела.

Abstract

Pre-graduate practice makes it possible to check the level of development of the "scientific worldview of the future specialist, expanding the scope of his theoretical preparedness and scientific erudition, mastering the methodology and methods of scientific research; forming creative thinking, individual abilities of students in solving theoretical and practical problems; helps to encourage students to solve scientific problems that are important for science and practice; expanding the worldview in a certain scientific direction; ensures the provision of highly qualified assistance to students in mastering the specialty, achieving a high level of professionalism; forecasting scientific activity and predicting the gradual transition of students from initial levels and forms of knowledge to more complex ones.

Keywords: qualification work, scientific text, academic integrity, literature, sources.

ЗМІСТ

<i>Вступ.....</i>	<i>5</i>
<i>1. Мета та завдання практики.....</i>	<i>6</i>
<i>2. Передумови практики.....</i>	<i>6</i>
<i>3. Очікувані результати практики.....</i>	<i>6</i>
<i>4. Зміст переддипломної практики.....</i>	<i>7</i>
<i>5. Форми й методи контролю.....</i>	<i>8</i>
<i>6. Вимоги до звіту</i>	<i>9</i>
<i>7. Рекомендовані джерела інформації.....</i>	<i>10</i>

ВСТУП

Переддипломна практика студентів є завершальним етапом підготовки здобувачів вищої освіти на II (магістерському) рівні освіти. Практика спрямована на перевірку сформованості загальних та фахових компетентностей студентів і покликана вдосконалити вміння й навички проведення теоретичних розвідок, розробку завдань/питань для констатувального експерименту й відповідно до його результатів репрезентацію й опис формувального експерименту, який підтвердить чи спростує гіпотезу наукового дослідження.

Практика дає змогу здобувачам II (магістерського) рівня вищої освіти продемонструвати теоретичний рівень мовно-літературної підготовки; проаналізувати новітні дослідження в навчальній, науковій і науково-методичній літературі, передовий педагогічний досвід учителів/викладачів; розробити й запровадити власні методичні рекомендації в практику шкіл/закладів фахової передвищої та вищої освіти з використанням інноваційних технологій. Практика стає індикатором здатності випускника вирішувати професійні проблеми, знаходити шляхи розв'язання їх.

Переддипломна практика відповідно до навчального плану спеціальності організовується в III семестрі й триває два тижні.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета вивчення переддипломної практики полягає у формуванні низки компетентностей:

ЗК 2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.

ФК 3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності й визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК 8. Здатність формувати культуру академічної доброчесності й дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Передумовами для переддипломної практики є курси: «Методика навчання фахових дисциплін у закладах передвищої та вищої освіти (мова, література)», що уможлиблює усебічний аналіз освітнього процесу й науково-дослідницької діяльності здобувачів освіти з опорою на етичні правила навчання й проведення наукових розвідок шляхом усвідомлення сучасних тенденцій розвитку освітньої сфери. «Культура наукової мови та принципи академічної доброчесності», що є міждисциплінарною.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Освітній компонент передбачає формування й розвиток у студентів таких програмних результатів навчання:

ПК 2. Здатність оперувати методами наукового аналізу й структурування мовного та літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методів, прийомів, методик.

ПК 7. Здатність планувати, організовувати, виконувати й презентувати прикладне дослідження з української мови / літератури, застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження в професійній діяльності.

РН 2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН 6. Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

РН 14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

4. ЗМІСТ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Етапи практики:

Початковий. Настановча конференція. Ознайомлення з метою та магістральними завданнями практики; ознайомлення з критеріями оцінювання й

формами звітності; вимогами до оформлення всіх необхідних документів.

Основний: на основі узагальнень теоретичних положень кваліфікаційної роботи магістра проведення й аналіз результатів констатувального експерименту; з'ясування передумов для впровадження формувального експерименту та добір системи завдань/вправ із подальшим описом результатів проведення його; обґрунтування загальних висновків; виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань; оформлення списку літератури, додатків; технічне оформлення кваліфікаційної роботи магістра; підготовка виступу для виголошення на попередньому захисті та ІКТ-супроводу до нього; підготовка наукових публікацій.

Завдання практики: збір, аналіз фактичного матеріалу відповідно до теми й мети кваліфікаційної роботи; розробка завдань/питань до проведення констатувального експерименту та його опис; розробка завдань/питань до проведення формувального експерименту за результатами констатувального; обґрунтування наукових висновків й надання пропозицій щодо покращення методики навчання/викладання певної мовно-літературної теми; поглиблення знань із психолого-педагогічних дисциплін, зокрема методики навчання фахових дисциплін у закладах фахової передвищої та вищої освіти (мова/література); оформлення списку літератури до роботи; оформлення додатків (за наявності); технічне оформлення кваліфікаційної роботи магістра; самостійна перевірка студіювання на оригінальність; попередній захист кваліфікаційної роботи.

Підсумковий: підготовка звіту з проходження переддипломної практики й захист її. Усі матеріали практики студент подає керівнику упродовж 5-ти днів.

Обов'язки студентів-практикантів

1. Виконувати всі види робіт, передбачені програмою переддипломної практики відповідно до поставлених вимог.
2. Тісно співпрацювати з науковим керівником щодо технічного оформлення роботи, зокрема списку літератури, додатків.
3. Дібрати необхідну, навчальну, наукову й науково-методичну літературу, посібники тощо, які будуть необхідними в процесі проходження практики.
4. Брати участь у лекційному занятті з працівником бібліотеки щодо оформлення списку літератури.
5. За результатами переддипломної практики підготувати доповідь і презентацію на попередній захист, виступити на засіданні випускової кафедри й укласти письмовий звіт.
6. Дотримуватися професійної етики під час практики.
7. Якісно виконувати всі завдання, передбачені програмою переддипломної практики.

Обов'язки керівника практики

1. Організацію практики й контроль за проведенням її здійснює керівник від бази практики, призначений рішенням кафедри, завідувач кафедри.
2. Готує рапорт щодо проведення переддипломної практики й призначення керівників.
3. Проводить настановчу конференцію, на якій ознайомлює здобувачів освіти

з завданнями практики, зацентровує на вимогах до оформлення звітної документації.

4. Кожен із керівників ознайомлює студентів з індивідуальними завданнями практики, зокрема проведення експериментальної роботи; надає кваліфіковану допомогу з підготовки до попереднього захисту й презентації роботи на засідання кафедри; консультує щодо технічного оформлення кваліфікаційної роботи, зокрема списку літератури й додатків; подає керівникові від бази практики звіт із зауваженнями й пропозиціями.

5. За потреби організовує й проводить лекції з провідними науковцями, науковим відділом ЗВО, бібліотекою щодо особливостей виконання наукових робіт.

6. Постійно надає допомогу студентам під час вирішення складних питань.

5. ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю проведення переддипломної практики є звіт студента.

Форма контролю – залік. Студент допускається до складання заліку з переддипломної практики в разі виконання в повному обсязі програми практики. Методами оцінювання переддипломної практики є: бесіда, опитування, спостереження й аналіз за науково-дослідницькою діяльністю студента.

Студент, який не виконав програму практики, неякісно оформив звіт чи невчасно репрезентував його, отримав незадовільний відгук керівника чи незадовільну оцінку під час захисту, направляється на повторне проходження практики.

Розподіл балів, які отримує здобувач вищої освіти

Види оцінювання	Кількість балів
Автореферат кваліфікаційної роботи магістра (обсяг 25 сторінок)	50
Представлення апробації наукового дослідження (статті, тези, семінари тощо)	20
Попередній захист	25
Щоденник практики	5

Критерії оцінювання

«Відмінно» – усі завдання практики виконано в повному обсязі; звіт містить необхідні структурні елементи, оформлено належним чином, подано у встановлений термін. На попередньому захисті студент продемонстрував вільне володіння теоретичним матеріалом проведеної розвідки й представив результати практичної частини, супроводжуючи виступ презентацією. Здобувач освіти відповідає на поставлені додаткові питання.

«Добре» – завдання виконано правильно, але з незначними заувагами. Звіт подано керівнику в установленний термін. На попередньому захисті студент продемонстрував володіння теоретичним матеріалом проведеної розвідки на достатньому рівні; результати практичної частини представлено з

неточностями, які студент коригує під час відповіді на додаткові запитання. Виступ супроводжується презентацією. Здобувач освіти відповідає на поставлені додаткові питання.

«Задовільно» – звіт про проходження практики не повністю відображає роботу студента; в ході виконання завдань допускалися суттєві помилки; висновки й узагальнення сформульовано неповно. На попередньому захисті студент продемонстрував поверхнєве володіння теоретичним матеріалом проведеної розвідки й представив результати практичної частини, супроводжуючи виступ презентацією. Відповіді на додаткові питання неповні й недостатньо обґрунтовані.

«Незадовільно» – більшість завдань не виконано. Звітну документацію оформлено з суттєвими помилками. Відповіді на додаткові питання здобувач освіти дати не може.

Переддипломна практика базується на знаннях, уміннях та навичках, засвоєних під час вивчення дисциплін циклу загальної та професійної підготовки на I (бакалаврському) рівні вищої освіти й ОК Методика навчання фахових дисциплін у закладах фахової передвищої та вищої освіти (мова/література).

Система оцінювання та, за наявності, таблиця розподілу оцінок

Оцінка за 100-бальною шкалою університету / Grade according to 100-point scale of the University	Оцінка за шкалою ЄКТС/ Grade according to ECTS scale
90-100 (творчий рівень) / (creative level)	A (відмінно) / (excellent)
82-89 (високий рівень) / (high level)	B (дуже добре) / (very good)
74-81 (добрий рівень) / (good level)	C (добре) / (good)
64-73 (середній рівень) / (average level)	D (посередньо) / (average)
60-63 (задовільний рівень) / (satisfactory level)	E (достатньо) / (satisfactory)
35-59 (низький рівень) / (low level)	FX (незадовільно з можливістю повторного складання) / (unsatisfactory with the possibility of repassing the exam)
1-34 (незадовільний рівень) / (unsatisfactory level)	F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням) / (unsatisfactory with the compulsory revision of the course)

6. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Звіт із переддипломної практики охоплює:

1. Оформлений відповідно до вимог щоденник практики, який містить індивідуальний звіт студента-практиканта.

2. Відгук керівника практики й керівника від бази практики, оцінку за проходження практики.
3. Автореферат кваліфікаційної роботи магістра (обсяг 25 сторінок).
4. Представлення апробації наукового дослідження (статті, тези, семінари тощо).
5. Відгук керівника та рецензента на кваліфікаційну роботу.
6. Довідка (копія) з бібліотеки на оригінальність виконаної роботи.
7. Список використаної літератури.
8. Витяг із протоколу кафедри про попередній захист.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.
2. Державна програма «Вчитель». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/379-2002-%D0%BF>.
3. Державний стандарт вищої освіти. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/379-2002%D0%BF>.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
5. Закон України «Про вищу освіту» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Закон України «Про освіту» URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
7. Методика викладання літератури: термінологічний словник / за ред. проф. А. Л. Ситченка. К.: Ін Юре, 2008. 132 с.
8. Наукові основи методики літератури: навч.-метод. посіб. / за ред. Н. Й. Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.
9. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
10. Нікітіна А. В. Українська лінгвометодика для магістрантів: навч.-метод. посіб. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. с.
11. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В., Окуневич Т. Г. та ін. Навчально- й науково-дослідна робота студентів-філологів (реферат, курсова, випускна робота з української мови та методики її навчання): навч.-метод. посіб. для студентів. К.: Ленвіт, 2010. 120 с.
12. Рускуліс Л. Методика навчання фахових дисциплін у закладах вищої освіти (мова) у схемах, таблицях, рисунках та коментарях: метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2021. 2022 с.
13. Рускуліс Л. Методична система формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів української мови у процесі вивчення мовознавчих дисциплін: монографія / за заг. ред. М. Пентилюк. Миколаїв: ФОП Швець В. М., 2018. 420 с.
14. Словник-довідник з української лінгводидакти: навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Допоміжна література

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є.

- Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 170 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова К.: Таксон, 2016. 234 с.
 3. Бацуровська І. В. Освітньо-наукова підготовка магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів: монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2016. 514 с.
 4. Бойченко Н. М. Етичні аспекти університетських цінностей. Софія. *Гуманітарно-релігієзнавчий вісник*. К.: Вид.-полігр. Центр «Київський університет», 2014. № 1 (1). С. 37-43.
 5. Дроздова І. П. Університетська освіта: навч. посіб. Харків, 2013. 212 с.
 6. Євсєєва Г. П., Савицький М. В. Основні вимоги до якісного оформлення наукових публікацій. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*. Дніпропетровськ, 2014. № 8. С. 54-62.
 7. Колоїз Ж. Основи академічного письма: практикум. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.
 8. Копусь О. А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів у вищому навчальному закладі: монографія. Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2012. 429 с.
 9. Копусь О. Організація науково-дослідницької діяльності студентів у професійній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури. *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 3. С. 10–12.
 10. Кудінов І. О. Основи наукового цитування. URL: Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-cituvannya. pdf.
 11. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. для студентів-філологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.
 12. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 80 с.
 13. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс вчителя-словесника: монографія. К.: Ленвіт, 2013. 338 с.
 14. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова; Українська бібліотечна асоціація. К.: УБА, 2016. 36 с.
 15. Пшенична Л., Шевченко В., Шишкіна Н. Термінологічна робота: науковий текст як джерело нових знань. URL: http://vlp.com.ua/files/02_38.pdf.
 16. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
 17. Семенов О. М., Фаст О. Л. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. 220 с.
 18. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. посіб. К.: НАДУ, 2008. 184 с.
 19. Суховірський О. Використання засобів мережі Інтернет в процесі пошуку інформації для студентських наукових досліджень з педагогіки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини*. Умань, 2011. № 3. С. 131-135.
 20. Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навч.-метод. посіб. Миколаїв: Видавець Румянцева Г. В, 2022. 86 с.
 21. Рускуліс Л. Особливості організації дослідницької діяльності майбутніх

- учителів української мови. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки: зб. наук. праць / за ред. проф. Т. Степанової. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2016. Вип. 2 (53), травень. С. 154–159.
22. Семеног О. М. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів. Київ-Глухів: ІППП ІПН України, ГДПУ, 2002. 96 с.
23. Семеног О. М., Земка О. І. Формування дослідницьких умінь у майбутніх учителів-словесників: теорія і практика: монографія. Суми: Ніко, 2014. 254 с.
24. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія. Черкаси, 2006. 371 с.
25. Словник-довідник з української лінгводидакти: навч. посіб. / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.
26. Тихонкова І. О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). *Наука України у світовому інформаційному просторі*: [зб. наук. пр.]. Київ, 2015. Вип. 11. С. 100- 106.